731/05

Den 12. september 2005 blev i sag nr. 64.966:

xxxxx xxxxxxxxxx
xxxxxxxxxx xx
xxxx xxxxxx

mod

Codan Forsikring A/S
Gl. Kongevej 60
1790 København V

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren, der har personforsikring i Codan Forsikring A/S, klager over, at selskabet har afvist at udbetale erstatningsydelse samt yde præmiefritagelse efter den 1/9 2004.

Selskabet har afvist at udbetale erstatningsydelse samt yde præmiefritagelse efter den 1/9 2004 under henvisning til, at klagerens generelle erhvervsevne ikke er nedsat med mindst halvdelen.

Det fremgår af sagen, at selskabet i perioden 4/7 2002 til 10/11 2002 bevilgede klageren, der er født i 1967, forsikringsdækning på baggrund af en anmeldelse af tab af erhvervsevne modtaget den 23/4 2002 samt videre opfølgning af sagen.

Selskabet modtog i august 2003 en ny anmeldelse af tab af erhvervsevne fra klageren, hvoraf det bl.a. fremgår, at hun havde smerter i ankler, knæ, hofter og særligt fingrene, samt at hun havde været sygemeldt fra sit arbejde i egen hjemmeservicevirksomhed siden den 23/7 2003.

Selskabet indhentede herefter en lægeattest dateret 10/11 2003, hvoraf det bl.a. fremgår, at klageren havde smerter i leddene på såvel overekstremiteterne, herunder speci-

elt albue, håndled og fingerled, som underekstremiteterne, herunder hofte, knæ og ankel samt tåled. Det fremgår videre, at klageren var under behandling i form af aflastning, og at hun var henvist til socialforvaltningen, hvorfra der endnu ikke forelå noget udspil.

Lægeattesten var vedlagt speciallægeepikrise udarbejdet den 2/9 2003 af J.B., der er speciallæge i reumatologi. Af epikrisen fremgår bl.a.:

> "Konklusion:
> Jeg er enig i at denne pt. er vanskelig at vurdere, anamnesen samt den objektive undersøgelse taler for et kronisk smertesyndrom. Der foreligger fortsat ingen ekstraartikulære manifestationer som kunne tyde i retning af en inflammatorisk gigt-bindevævslidelse, herunder psoriasisartralgi/artropathi.
> …
> Jeg er enig i at pt. nu bør henvises til socialmed. afdeling i kommunalt regi mhp. en vurdering af revalideringsmuligheder."

På baggrund af en vurdering af klagerens erhvervsevne i hidtidigt erhverv bevilgede selskabet i skrivelse af 3/12 2003 til klageren midlertidige ydelser frem til 1/4 2004.

Selskabet fulgte løbende op på sagen og modtog akter fra Å. Kommune, der indeholdt oplysning om, at klageren var henvist til afprøvning på RevaFyn i perioden april - juni 2004. Selskabet bevilgede herefter fortsat midlertidige ydelser ud fra en vurdering af klagerens erhvervsevne i hidtidigt erhverv.

Den 16/6 2004 modtog selskabet opfølgning vedrørende klagerens arbejdsprøvning. Af denne fremgår bl.a.:

> "A.W. fortæller, at A.K. såvel fagligt som socialt fungerer godt. …
>
> Helbredsmæssigt volder arbejdsprøvningen A.K. mange problemer. Hun fortæller, at hun har fået betydeligt flere smerter i alle led, at hun ofte har hovedpine og at mængden af medicin under arbejdsprøvningen er steget til det tredobbelte. Smerteniveauet er nogenlunde ens fra dag til dag. Hun har fået væsentligt mindre overskud i hverdagen, og da, som det fremgik, de fleste huslige pligter påhviler hende, har hun vanske-

ligt ved at overkomme det hele, blandt andet … hun har behov for at hvile sig et par timer efter arbejdstid.

… Der har altså været tale om i alt 5 sygedage ud af foreløbig 16 mulige arbejdsdage, hvilket svarer til et sygefravær på ca. 31 %.

På trods af de helbredsmæssige problemer er såvel A.K. som B. Børnehave indstillet på at fortsætte arbejdsprøvningen, men A.K. magter ikke at øge arbejdstiden og fortsætter derfor med en daglig arbejdsdag på 4 timer."

Selskabet bevilgede herefter fortsat midlertidige ydelser på baggrund af en vurdering af klagerens erhvervsevne i hendes hidtidige erhverv.

I juli 2004 modtog selskabet klagerens erklæring, hvor hun oplyste, at Å. Kommune havde besluttet, at der skulle foretages en ny arbejdsprøvning.

Selskabet indhentede efterfølgende akter fra Å. Kommune, der bekræftede dette. Af akterne fremgår bl.a.:

"**06.07.2004: Opfølgning jf. DP § 24**
…
Vedr. afprøvning
…
Erfaringer fra nuværende praktik kan give retningslinier for ny afprøvning: der skal tages højde for, at A. skal kunne sige fra og skal øve sig i dette. Desuden må der ikke gerne være højt støjniveau da dette udløser migræne.
…
09.07.2004: Vedr. videre forløb
…
A. er afmeldt fra RevaFyn og der er takket nej til tilbud.
Anden prøvning findes via kommunens regi."

Selskabet bevilgede herefter fortsat midlertidige ydelser, foreløbigt frem til den 1/9 2004.

I august 2004 modtog selskabet afmeldingserklæring, der var vedlagt psykologisk undersøgelse, socialmedicinsk vurdering og vurdering af klagerens arbejdsevne.
Af afmeldingserklæringen fremgår bl.a.:

"Efter endt afklaringsforløb på RevaFyn afmeldes A.I.K., idet det samlet vurderes at A.I.K.'s arbejdsevne er nedsat i en sådan grad at hun ikke vil kunne opnå beskæftigelse på arbejdsmarkedet på almindelige vilkår, men at hun burde kunne udnytte sin restarbejdsevne ved beskæftigelse på særlige vilkår, evt. i form af et fleksjob. Der har i det aktuelt afsluttede arbejdsprøvningsforløb været et relativt stort fravær, og det vurderes at dette fravær bør kunne reduceres, evt. såfremt A.I.K. beskæftiges med arbejdsfunktioner som ikke i samme grad involverer A.I.K. følelsesmæssigt.

Der skønnes ved afmeldingen således fortsat et behov for yderligere praktisk afklaring af A.I.K.'s funktionsniveau. Det vurderes, at hun samlet set, også ud fra en lægefaglig og psykologfaglig vurdering, burde kunne udnytte en resterhvervsevne, evt. i form af fleksjob under hensyn til særlige skånebehov.

…

A.I.K. fortæller, at hendes børn er hendes ét og alt, og at hun prioriterer at gøre ting med dem, såsom f.eks. at sætte en drage op, også selvom det betyder, at hun må tage ekstra medicin eller ofre en dag eller to bagefter. …

A.I.K. har i sit selvstændige arbejde hele tiden arbejdet på deltid, idet hun og ægtefællen var enige om, at det var vigtigt at opprioritere moderrollen og barneomsorgen.

…

Under forsamtalen drøfter vi, at moderskab og barnepleje ikke er en begrænsning i forhold til den sociale lovgivnings definition, hvorfor A.I.K. må tage stilling til, om hun vil have vurderet sin arbejdsevne ud fra deltid eller fuld tid. Ved forsamtale ønsker A. en vurdering i forhold til deltidsarbejde, da hun ikke ønsker, at en tilknytning til arbejdsmarkedet skal gå ud over børnene. Efterfølgende kontakter A.I.K. mig telefonisk, idet hun har drøftet dette med sin ægtefælle. Hun oplyser, at det økonomisk ikke kan hænge sammen for familien, hvis hun skal vurderes i forhold til et eventuelt fleksjob på deltid, da lønnedgangen til overenskomstmæssig mindsteløn er for stor. Det aftales således, at arbejdsevnen vurderes i forhold til fuldtidsbeskæftigelse."

Overlæge I.F. foretog den socialmedicinske vurdering, hvoraf det bl.a. fremgår:

"**Tidligere:**

… Fra ca. 14 års alderen migræne …

Vurdering:

… Velundersøgt. der har ikke kunnet findes fysisk forklaring på symptomerne. Ved dagens undersøgelse, besværet finmotorik begge hænder. Migrænetendens. Fysisk upåfaldende. De lægelige undersøgelsesresultater kan således ikke forklare symptomer og funktionsbegrænsningerne. Migrænen vil formentlig give anledning til let øget sygefravær.

Er motiveret for at arbejde f.eks. i køkkenet i børnehave, som køkkenassistent, ved kvalitetskontrol med dyr eller lignende.

Der vurderes at være fysiske skånehensyn, overfor arbejde der kræver megen brug af finmotorik, svær fysisk belastning, selvom der ikke er påvist allergi foreslås skånehensyn over for pollen og støv. Det vurderes derfor uhensigtsmæssigt at arbejde indenfor dyreområdet. Set ud fra hendes psykiske habitus vurderes det også urealistisk, at hun kan arbejde med stressende arbejdsopgaver, og arbejdsopgaver der kræver stor grad af social kontakt, samt arbejdsopgaver der kræver læsning og tolkning af skriftligt materiale.

Der foreslås yderligere afklaring ved psykolog."

Psykolog A.S. foretog den psykologiske undersøgelse, hvoraf det bl.a. fremgår:

"**Vurdering:**

…

På de intellektuelle prøver placerer A.K. sig samlet i den øvre halvdel af normalområdet.

…

Generelt må man således sige, at A.K. kan tilegne sig viden og færdigheder gennem uddannelse, men må kompensere for sine læsevanskeligheder ved f.eks. at bruge lydbånd eller indgå anden aftale om hjælp til tilegnelse af læsestof. Dette kræver selvfølgelig ekstra energi og motivation.

På den personlighedsmæssige prøve ses at A.K. er en sammensat person, der psykisk fungerer kompliceret. …

Ud fra denne undersøgelse kan jeg således konkludere, at A.K. har gode intellektuelle ressourcer, som hun dog ikke har formået at udnytte i forhold til at komme ind på arbejdsmarkedet også inden at hendes smerteproblematik startede. Formodentlig er det således ikke alene smerteproblematikken, men også personlighedsmæssige forhold som ovenfor beskrevet der gør sig gældende.

Arbejde.
På baggrund af denne undersøgelse kan jeg anbefale en håndværksmæssig eller praktisk arbejdsfunktion med mulighed for at udvise passende skånehensyn i forhold til smerterne i hænderne. A.K. er hurtig og kvik til at opfange logikken i forskellige opgaver, og har en ganske almindelig indlæringsevne så længe det ikke drejer sig om indlæring via læsning af teoretisk stof. Jeg vil anbefale, at man respekterer at A.K. har det svært med stærke følelser, og at hun har et behov for selvbeskyttelse, når hun bliver stærkt følelsesmæssigt påvirket. For hende, som ellers har en høj stresstærskel, er det det følelsesmæssige og mellemmenneskelige som er belastende. Derfor skal hun ikke søge arbejde i fag, som kræver følelsesmæssig forpligtethed, men søge hen mod områder, hvor hun kan have en afslappet uforpligtende kontakt. Jeg vil derfor fraråde alle former for socialt arbejde og rette opmærksomheden mod funktioner, hvor fokus er på instrumentelle opgaver."

Jobkonsulent M.F. foretog en vurdering af klagerens arbejdsevne og anførte således:
"**Vurdering:**
Arbejdsprøvningen har vist, at A.K.'s arbejdsevne på grund af massive ledsmerter, migræne og udtalt træthed er væsentligt nedsat. Hun har kun formået at arbejde 20 timer om ugen og har på trods af det lave timetal haft en sygefravær på godt 38 %.

Arbejdsopgaverne har primært været af fysisk karakter, men der har været mulighed for skånehensyn i form af hvilepauser samt hjælp fra kolleger. A.K. har imidlertid overordentligt svært ved at sige fra - så svært, at hun faktisk kategorisk afviser mulig-

heden. Det hører med til vurderingen af hendes fremtidige muligheder på arbejdsmarkedet, at hun så markant mangler denne evne, fordi hun derved vil udsætte sig for kronisk overbelastning med deraf følgende sygefravær uanset jobtype.

A.K. har imidlertid nogle faglige resurser i form af et godt praktisk håndelag, initiativ og overblik og har desuden vist, at hun er i besiddelse af sociale kompetencer i form af samarbejdsevner i forhold til ledelse og kolleger.

Min vurdering er, at A.K.'s arbejdsevne er nedsat i en sådan grad, at hun ikke vil kunne opnå beskæftigelse på arbejdsmarkedet på almindelige vilkår, men at hun burde kunne udnytte sin restarbejdsevne ved beskæftigelse på særlige vilkår, eventuelt i form af et fleksjob. I givet fald bør det være på nedsat tid og inden for faglige områder, hvor arbejdsopgaverne er klart definerede, og hvor hun ikke udsættes for at skulle handle fysisk og spontant, som f.eks. i en børnehave, men hvor der samtidig er mulighed for afvekslende arbejde og arbejdsstillinger. Et sådant arbejdsområde kunne eksempelvis være i en reception i en privat eller offentlig virksomhed. Jeg mener, hun i sådanne funktioner bedst vil kunne udnytte sine faglige resurser, opnå mulighed for at overholde de nødvendige skånebehov og dermed begrænse mulighederne for overbelastning."

Selskabet vurderede herefter, at der var grundlag for at foretage en vurdering af klagerens generelle erhvervsevne og forelagde sagen for selskabets lægekonsulent, der på baggrund af sagens foreliggende oplysninger vurderede, at klageren burde kunne bestride et ikke fysisk belastende arbejde. Klagerens generelle erhvervsevne kunne derfor ikke anses for nedsat med mindst halvdelen.

I skrivelse af 23/8 2004 til klageren meddelte selskabet, at hun med virkning fra den 1/9 2004 ikke længere var berettiget til dækning på forsikringen.

Parterne førte herefter yderligere korrespondance, og selskabet fastholdt endeligt sin afgørelse i skrivelse af 20/9 2004.

Klageren har herefter indbragt sagen for nævnet, hvor hun har klaget over, at selskabet har vurderet, at hendes generelle erhvervsevne efter den 1/9 2004 ikke kan anses for nedsat med mindst halvdelen.

Selskabet har i skrivelse af 22/10 2004 til nævnet fastholdt sin afgørelse og har bl.a. henvist til, at selskabets lægekonsulent hæftede sig særligt ved, at der ikke - i speciallægeepikrisen af 2/9 2003 - var beskrevet væsentlige objektive tegn på sygdom. Videre har selskabet anført, at klagerens arbejdsprøvningsforløb synes at støtte lægekonsulentens vurdering. Selskabet har i denne forbindelse bemærket, at der efter selskabets opfattelse har været tale om en arbejdsprøvning, der ikke i tilstrækkelig grad har kunnet tilgodese klagerens relevante skånehensyn. Dette synes også - efter selskabets opfattelse - at fremgå af afmeldingserklæringens afsnit om vurdering af arbejdsevnen. Uanset, at klageren har gennemgået et arbejdsprøvningsforløb, der ikke i tilstrækkelig grad har kunnet tilgodese klagerens skånehensyn, bemærker selskabet, at hun har kunnet arbejde 20 timer om ugen. Det forhold, at klageren har haft en del sygefravær, ændrer ikke på selskabets opfattelse af, at hun burde kunne varetage et ikke fysisk belastende arbejde på mere end halv tid. Videre har selskabet bemærket, at klagerens sygemeldinger ikke alene har været begrundet i smerter i leddene, men bl.a. også migræne, hvilket - ifølge selskabet - synes at kunne tilskrives det forhold, at klageren har arbejdet i en børnehave. Selskabet har i den forbindelse henvist til, at det af de kommunale akter fremgår, at et højt støjniveau udløser migræne hos klageren. Videre har selskabet bl.a. henvist til den psykologiske vurdering i afmeldingserklæringen og har i den forbindelse anført, at klagerens sygefravær under arbejdsprøvning især må tilskrives arbejdets beskaffenhed, og at hun burde kunne bestride andre stillinger på mere end halv tid. Særligt har selskabet hæftet sig ved, at klageren - på trods af træthed i testsituationen - har rigtig gode intellektuelle ressourcer.

I skrivelse af 1/11 2004 til nævnet har klageren bl.a. henvist til, at hendes sygefravær under arbejdsprøvningen udgjorde 38 %. Hun havde således været i stand til at arbejde 12 1/2 time om ugen. Videre har hun henvist til, at hun siden 14 års alderen har haft migræneanfald, og at hun altid har arbejdet fuldtids. Hun har fastholdt, at der ikke er udsigt til, at hendes generelle arbejdsevne overstiger 50 %. Subsidiært har hun anmodet om,

at fastsættelse af det generelle tab af erhvervsevne afventer den arbejdsprøvning (i butik), som hun startede på den 1/11 2004, således at den midlertidige bevilling fortsætter, indtil arbejdsprøvningen er afsluttet i december 2004. Den nye arbejdsprøvning skulle ifølge klageren tage udgangspunkt i de særlige skånehensyn, der tidligere er fastsat (ingen støj, ingen følelsesmæssige forpligtelser mv.).

Selskabet har herefter indhentet yderligere oplysninger fra Å. Kommune og har i skrivelse af 20/4 2005 til nævnet anført, at klageren med virkning fra den 1/4 2005 havde fået tilkendt fleksjob i sin egen hjemmeservicevirksomhed med 50 % løntilskud, da hun kan varetage job på ca. 20 timer pr. uge ud fra prøveperiode. Selskabet har videre anført, at sagen har været forelagt selskabets lægekonsulent, der fastholder, at klageren burde være i stand til at arbejde mere end halv tid med opgaver, der ikke indebærer fysisk belastning. Det forhold, at klageren har fået bevilget fleksjob i sin egen hjemmeservicevirksomhed, hvor hun udfører rengøringsarbejde 20 timer om ugen, tyder efter selskabets opfattelse på, at hun i generel forstand vil være i stand til at arbejde i længere tid med mere skånsomme arbejdsopgaver end rengøring.

I skrivelse af 25/4 2005 til nævnet har klageren bl.a. oplyst, at hun alene arbejder 15-17 timer om ugen, og at en del af timerne vedrører administration, kørsel mv. Videre har hun henvist til, at hendes helbredsmæssige situation ikke havde ændret sig fra tidligere og frem til det tidspunkt, hvor selskabet begyndte at vurdere den generelle erhvervsevne.

Selskabet har i skrivelse af 7/6 2005 til nævnet bl.a. anført:

> "Da vi modtog afmeldingserklæringen fra Reva-Fyn i august 2004, hvoraf det fremgik, at det var udelukket, at forsikrede ville kunne vende tilbage til arbejdsmarkedet på normale vilkår, var det vores opfattelse, at der herefter skulle foretages en vurdering af den generelle erhvervsevne.
>
> Denne vurdering førte til, at vi måtte indstille bevillingen af ydelser, fordi forsikredes generelle erhvervsevne ikke kunne anses for at være nedsat med mindst halvdelen."

I skrivelse af 9/6 2005 til nævnet har klageren bl.a. bemærket, at Å. Kommune og RevaFyn har vurderet, at hendes generelle erhvervsevne er nedsat med 50 % i forhold til alle erhverv.

Endelig har selskabet i skrivelse af 20/6 2005 til nævnet nærmere redegjort for forskellen mellem det arbejdsevnebegreb, som kommunen anvender, når der fastsættes løntilskud i fleksjob, og erhvervsevnebegrebet i forsikringsbetingelserne.

Forsikringsbetingelserne indeholder bl.a. følgende bestemmelser:

"**§ 7 Dækning ved tab af erhvervsevne**

…

Forsikringen giver ret til erstatning, hvis den forsikredes generelle erhvervsevne i forsikringstiden nedsættes på grund af helbredsforringelse (sygdom eller ulykkestilfælde), uden at det skyldes forsæt.

Tab af erhvervsevne foreligger, når den forsikrede ikke længere er i stand til - bedømt under hensyntagen til den forsikredes nuværende tilstand, uddannelse og tidligere virksomhed - at tjene, hvad der i samme egn er almindeligt for fuldt erhvervsdygtige personer med lignende uddannelse og alder.

Der er således tale om en generel og ikke individuel målestok, idet forsikredes erhvervsevne vurderes i forhold til alle erhverv, man med rimelighed kan forlange, forsikrede skal påtage sig - herunder også erhverv, som eventuelt måtte forudsætte omskoling. Hvis forsikrede anses for egnet til omskoling, og det må antages, at forsikrede efter en omskoling vil kunne oppebære en tredjedel, respektive halvdelen af den i stk. 3 beskrevne indtjening, er der ikke ret til forsikringsydelser.

…

§ 13 Fareforøgelse og generelle undtagelsesbestemmelser

…

b. Forsikringen dækker aldrig tab af erhvervsevne, hvis der ikke ved en lægelig undersøgelse kan påvises objektive tegn på tilstedeværelsen af mén eller sygdom (f.eks. hvor der alene er tale om subjektive klager over smerter, gener og lignende).

...

01 Tab af erhvervsevnen ved ulykkestilfælde

Dækningen giver ret til erstatning, såfremt forsikredes erhvervsevne inden udløbsdagen nedsættes til halvdelen eller mindre som følge af et ulykkestilfælde. Ved erhvervsevnetab til 1/3 eller mindre udbetales hele erstatningen. Ved erhvervsevnetab til mellem 1/2 og 1/3 udbetales halvdelen af erstatningen.

…

Præmiefritagelse ydes ved tab af erhvervsevnen, såfremt forsikrede mister mindst 1/2 af sin erhvervsevne ud over den anførte karensperiode. Ved erhvervsevnetab mellem 1/2 og 2/3 reduceres præmiebetalingen med halvdelen.

Ved erhvervsevnetab på 2/3 eller mindre bortfalder præmiebetalingen."

Nævnet udtaler:

Nævnet har gennemgået sagen og finder efter de foreliggende oplysninger, herunder oplysningen om klagerens fleksjob på ca. 20 timer ugentligt, at klageren ikke har sandsynliggjort, at hendes generelle erhvervsevne er nedsat i et sådant omfang, at hun er berettiget til forsikringsdækning efter den 1/9 2004.

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klagen kan ikke tages til følge.

J. Hermann